

Univers Pedagogic

37 (1014),
22 octombrie 2026



Săptămânalul pedagogilor din toată țara!

pro

Viitorii profesori vor face practică din primul an și vor susține o lecție publică la absolvire



Mai multă practică în școli, îndrumare din partea profesorilor cu experiență și evaluarea competențelor de predare sunt principalele schimbări propuse în noua concepție de pregătire inițială a cadrelor didactice. Documentul a fost prezentat la 15 octombrie curent de Ministerul Educației și Cercetării (MEC) și Institutul Național pentru Educație și Leadership (INEL), iar aplicarea acestuia este propusă pentru anul universitar 2027-2028.

Viitorii profesori, învățători și educatori ar urma să intre în școli încă din primul an de facultate. După primul semestru, studenții se vor afla, potrivit modelului propus, o zi pe săptămână în instituțiile de învățământ. Inițial, vor observa lecțiile și activitatea profesorilor, apoi vor începe să predea sub îndrumarea mentorilor și vor prelua treptat mai multe responsabilități.

Experiențele de la clasă vor fi analizate împreună cu mentorii și discutate la universitate, pentru a identifica dificultățile de învățare

ale elevilor și modalitățile prin care lecțiile pot fi adaptate nevoilor acestora. Practica se va desfășura în instituții partenere selectate conform criteriilor aprobate de MEC. Profesorii îndrumători vor beneficia de pregătire specializată, iar evaluarea practicii va fi realizată în comun de universitate și instituția parteneră.

La absolvire, studenții vor trebui să demonstreze că pot preda, nu doar că au acumulat cunoștințe teoretice. Concepția propune trei componente ale evaluării finale: o lecție publică urmată de analiza

propriei activități, o probă bazată pe situații practice sau simulate din activitatea didactică și o teză care abordează probleme reale de predare și învățare.

Rezultatele obținute pe parcursul studiilor vor reprezenta 50% din nota finală, iar evaluarea de absolvire – celelalte 50%. Proba practică este prevăzută cu o pondere de 10% din nota finală. Pentru uniformizarea pregătirii, MEC propune un plan-cadru dedicat studiilor pedagogice, care va stabili cerințe comune de formare și evaluare. Modelul cuprinde cinci componente: cunoașterea disciplinei, metodele de predare, înțelegerea dezvoltării și învățării copilului, practica pedagogică și cercetarea educațională. Incluziunea, siguranța copiilor, colaborarea cu părinții și utilizarea responsabilă a tehnologiei, inclusiv a inteligenței artificiale, vor fi abordate pe parcursul studiilor.

O altă prevedere vizează masteratul didactic, propus ca etapă obligatorie de formare pentru predarea în învățământul primar, gimnazial și liceal. Absolvenții altor domenii vor putea accede în profesie prin modulul psihopedagogic, programe de calificare sau recalificare și masterate didactice complementare.

Concepția a fost elaborată în urma analizei programelor Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, Universității de Stat din Moldova și Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți.

49 de grupuri de lucru vor elabora materialele pentru examenele din 2027

Elaborarea testelor pentru examenele naționale din 2027 va fi realizată de 49 de grupuri de lucru, a căror constituire a fost aprobată la 19 octombrie curent de Comisia Națională de Examen. Cea mai mare parte a echipelor, 37 la număr, va lucra la materialele pentru bacalaureat. Alte 5 grupuri se vor ocupa de examenele de absolvire a gimnaziului, iar 7 echipe vor pregăti testele pentru elevii din învățământul primar.

Activitatea specialiștilor va fi coordonată astfel încât testele să respecte cerințele științifice și regulile de securitate a informației. Coordonatorii vor răspunde de

corectitudinea științifică a variantei finale a testelor, iar toți membrii echipelor vor semna angajamente privind protejarea materialelor și păstrarea confidențialității.

Lilia Ivanov, directoarea Agenției Naționale pentru Curriculum și Evaluare, a subliniat că profesionalismul și integritatea sunt condiții esențiale pentru selectarea persoanelor implicate în acest proces. În paralel, elevii și profesorii au la dispoziție programele de examen pentru sesiunea 2027, aprobate prin Ordinul Ministerului Educației și Cercetării nr. 2046 din 8 octombrie 2026. Acestea pot fi consultate pe site-ul Agenției Naționale pentru Curriculum și Evaluare, în rubrica „Documente normative”, și servesc drept reper pentru organizarea pregătirii către examene.



Investiții europene de peste un miliard de lei pentru modernizarea a circa 50 de școli din Chișinău

Circa 50 de instituții de învățământ din municipiul Chișinău beneficiază de investiții de peste 1,1 miliarde de lei pentru renovarea clădirilor, modernizarea dotărilor, eficientizarea energetică și îmbunătățirea condițiilor de igienă. Astfel, investițiile vizează fiecare a treia școală din capitală.

De remarcat că mijloacele financiare sunt alocate prin mai multe programe. Unele proiecte sunt deja realizate, altele fiind în curs de implementare sau planificate, cu sprijinul partenerilor europeni de dezvoltare. Spre exemplu, datorită Băncii de Dezvoltare a Consiliului Europei, peste 250 de milioane de lei sunt

destinați reconstrucției și dotării a 5 instituții de învățământ.

Suma de 210 milioane de lei este prevăzută, prin proiectul STEEM, pentru eficientizarea energetică a 16 instituții, iar 440 de milioane de lei sunt alocate de Banca Europeană de Investiții în vederea modernizării a 9 instituții de învățământ. Grație suportului



oferit de Banca Mondială prin proiectul „Îmbunătățirea Calității Educației” (EQIP), încă o instituție

din Chișinău va beneficia de aproape 70 de milioane de lei.

În plus, aproximativ 30 de milioane de lei vor fi investiți în renovarea grupurilor sanitare și ameliorarea condițiilor de igienă în peste 20 de școli. De asemenea, Guvernului Cehiei investește în acest scop 8 milioane de lei pentru 7 instituții de învățământ.



Când munca devine o lecție de viață



La IPÎ Liceul Teoretic „Orizont”, filiala Bălți, elevii clasei a III-a au participat la o oră publică de limba și literatură română, având ca punct de plecare textul „Culesul porumbului” de Ion Agârbiceanu. Lecția le-a oferit copiilor prilejul de a descoperi frumusețea cuvintelor, dar și semnificația unor valori esențiale pentru formarea lor: munca, hărnicia, colaborarea, respectul, răbdarea și recunoștința.



Prin activități interactive, precum jocul de rol, lucrul în perechi și în grup, jocurile didactice și dramatizarea, elevii au explorat mesajul textului într-un mod atractiv și participativ. Dincolo de înțelegerea lecturii și îmbogățirea vocabularului, aceștia au reflectat asupra bucuriei de a lucra împreună și la importanța efortului și a dăruirii pentru obținerea unor rezultate valoroase.



Fiecare activitate a încurajat implicarea, creativitatea și exprimarea liberă a ideilor. Elevii au avut ocazia să reflecteze, să argumenteze, să colaboreze și să-și valorifice propriile aptitudini, demonstrând că învățarea devine mai profundă atunci când cunoștințele sunt îmbinate cu experiențe practice și educație prin valori.



Ora publică a evidențiat rolul lecturii în formarea caracterului și importanța unui demers didactic interactiv, centrat pe elev. Mesajul lecției a fost unul clar: munca făcută cu hărnicie și responsabilitate aduce roade, iar colaborarea, respectul și recunoștința contribuie la bucuria întregii comunități. Astfel, textul literar a devenit mai mult decât un prilej de învățare a limbii române, fiind o invitație la descoperirea valorilor autentice și formarea unor elevi responsabili, implicați și atenți la cei din jur.

Svetlana CUCOȘ,
învățătoare,
IPÎ Liceul Teoretic
„Orizont”, filiala Bălți

Programul de Animație al UPSC, în limba engleză, evaluat de experți internaționali

Programul de licență Animație al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău a trecut printr-o evaluare externă internațională realizată de experți ai agenției AQAS (Agency for Quality Assurance through Accreditation of Study Programmes). Vizita, desfășurată în zilele de 15 și 16 octombrie a.c., a inclus analiza curriculumului, proiectelor studențești, resurselor educaționale și a colaborării cu industria creativă.

Comisia de evaluare a reunit specialiști din Germania, Elveția, Austria și Republica Moldova, cu experiență în domeniul academic, artistic și tehnologic, precum și un reprezentant al studenților. Pe parcursul celor două zile, experții au discutat cu reprezentanți ai conducerii UPSC, profesori, studenți și angajatori despre organizarea studiilor, metodele de predare și evaluare, competențele formate și perspectivele profesionale ale absolvenților. Un subiect distinct l-a constituit programul cu predare în limba engleză și oportunitățile



de internaționalizare a studiilor. Evaluarea a inclus și examinarea lucrărilor realizate de studenți, de la proiecte de design de personaje și artă secvențială, până la artbook-uri, lucrări de licență și animații stop-motion. Experții au vizitat studiourile de animație și desen, laboratoarele de calculatoare și celelalte spații în care se desfășoară activitățile practice.

Dialogul cu reprezentanții industriei creative a vizat pregătirea profesională a viitorilor animatori, stagiile de practică, oportunitățile de angajare și colaborarea dintre Universitate și companiile din domeniu. La discuții au participat reprezentanți ai Mediacor, Joyhub SRL, Black Mark Media SRL și VOLOSHIN ANIMATION SRL.

Procesul de evaluare externă oferă Facultății de Arte Vizuale și Design posibilitatea de a analiza programul de studii prin raportare la standardele europene, de a identifica direcții de îmbunătățire și de a consolida legătura dintre pregătirea academică și cerințele pieței muncii. Vizita s-a încheiat cu o sesiune de feedback din partea experților internaționali.

Evaluarea AQAS reprezintă o etapă în dezvoltarea și internaționalizarea programului de Animație. Rezultatul formal al evaluării nu este precizat în informațiile publicate, astfel că vizita nu trebuie confundată cu obținerea acreditării.



Viitorii profesori vor face practică din primul an și vor susține o lecție publică la absolvire

(Continuare din pag. 1)

Au fost examinate și modele de formare a profesorilor din Austria, Estonia, Finlanda și Elveția, precum și nevoile profesionale a peste 1.000 de tineri care au absolvit programe din domeniul Științelor educației în ultimii trei ani. Analiza a inclus și experiențele absolvenților după primele trei-patru luni de activitate.

Potrivit MEC, noul model este propus pentru studenții admiși în anul universitar 2027-2028. Cei care urmează deja programe din domeniul Științelor educației își vor finaliza studiile conform cerințelor actuale.

Reorganizarea pregătirii inițiale se înscrie într-un pachet mai larg de măsuri pentru susținerea viitorilor profesori. Începând cu sesiunea de admitere din 2026, media minimă obligatorie pentru accesul la studiile de licență în domeniul Științelor educației a crescut de la 6,5 la 7.

De la 1 septembrie a.c., bursele studenților din acest domeniu au fost majorate cu 40%, ajungând la 4.565 de lei lunar pentru catego-



ria I, 3.900 de lei pentru categoria II și 3.565 de lei pentru categoria III, în funcție de rezultatele academice. Studenții eligibili care învață pe locuri bugetare beneficiază de burse pe parcursul studiilor, în condițiile stabilite, fără plafonarea numărului de beneficiari. În ceea ce privește condițiile de cazare, căminul nr. 5 al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău a fost renovat și dotat pentru peste

200 de studenți, în cadrul unui proiect finanțat de Banca Mondială, cu o investiție de 1,8 milioane de euro.

După absolvire, tinerii specialiști eligibili, repartizați în funcții didactice, pot beneficia de indemnizații de până la 375.000 de lei, în funcție de studiile absolvite, disciplina predată și localitatea de angajare. Sprijinul include reducerea normei didactice la 75% și îndrumarea unui mentor în primii cinci ani de activitate.



Dumitru RUSNAC: „Investiția în profesor înseamnă investiție în viitorul elevului”

Nominalizarea de laureat al Concursului Republican „Pedagogul Anului 2026”, Premiul II, la categoria „Matematică și Științe”, pentru Dumitru Rusnac, profesor de fizică la Gimnaziul „Mihai Eminescu” din Ulmu, Ialoveni, și la Liceul Teoretic Republican „Aristotel” din capitală, este o realizare cât se poate de

binemeritată. Îmbinând munca de cercetare științifică cu profesia de dascăl, talentatul pedagog le deschide noi perspective elevilor. Despre unele taine ale meseriei și investigațiilor sale științifice aflăm din mărturisirile dumnealui, făcute imediat după ceremonia de premiere.

– Ați pășit cu o treaptă mai sus față de anteriorul concurs la care ați participat, când v-ați clasat, de asemenea, printre învingători, obținând, în anul 2024, Premiul III. Ce anume a contribuit la acest succes repetat?

– Un rol decisiv în această reușită l-a avut soția mea, Dorina Rusnac (Tronciu), care, fiind laureată cu locul I, m-a încurajat și a insistat să particip din nou. Ea mi-a spus că încă nu am reușit să-mi valorific la maximum potențialul și că merită să încerc încă o dată. În același timp, Dorina m-a sprijinit pe tot parcursul pregătirii pentru concurs. Am lucrat împreună nopți la rând, cu bebelușul în brațe, uneori chiar până dimineața, analizând fiecare etapă, discutând idei și căutând cele mai bune soluții pentru a obține un rezultat frumos. Un asemenea succes nu este niciodată rezultatul unui efort izolat, ci rodul unei munci continue. Treccerea de la Premiul III la locul II a venit dintr-o maturizare profesională și dintr-o mai mare încredere în viziunea mea asupra educației.

– V-ați asumat disponibilitatea, curajul, competențele și talentul de pedagog, excelând la diverse probe propuse în cadrul competiției. Care dintre etapele desfășurate s-au dovedit a fi mai dificile?

– Fiecare etapă a concursului a testat o latură diferită a personalității didactice, însă cea mai provocatoare etapă rămâne, de fiecare dată, ora de curs desfășurată într-o clasă necunoscută. Să mergi în fața unor elevi pe care nu-i cunoști, să le captezi atenția în primele câteva minute, să construiești o conexiune emoțională și intelectuală instantanee și, în același timp, să livrezi un conținut riguros, adaptat noilor tehnologii – aceasta este adevărata probă de foc a unui pedagog. Nu este vorba doar despre a transmite cunoștințe de fizică, ci despre a crea o atmosferă de încredere și curiozitate științifică într-un timp extrem de limitat.

– Cum favorizează realizările din sfera științei și tehnologiilor digitale însușirea mai rapidă a dezideratelor disciplinei pe care o predăți? Cum vă ajută acest lucru în misiunea de profesor?

– Statutul de cercetător științific îmi oferă un avantaj major la clasă: nu le predau elevilor fizica doar ca pe un ansamblu de formule dintr-un manual, ci ca pe o știință vie, aplicată, aflată în permanentă evoluție. Activând în domeniul de vârf – precum tehnologiile fotovoltaice, nanostructurile și fizica materialelor –, pot aduce în fața elevilor exemple concrete despre cum legile

fizicii schimbă lumea reală. Prin intermediul instrumentelor digitale, al platformelor de simulare și al resurselor din proiecte precum *Clasa Viitorului* sau *STEAM pe Roți*, abstractul devine vizibil și intuitiv. Când elevii înțeleg că noțiunile studiate la tablă stau la baza panourilor solare de ultimă generație sau a senzorilor din telefoanele lor, rata de retenție și interesul pentru materie cresc exponențial.



Îmbinarea dintre cercetarea științifică la Institutul de Fizică Aplicată și predarea la clasă necesită o rigoare organizatorică strictă, dar este extrem de stimulantă. Pentru mine, cele două activități nu se exclud, ci se alimentează reciproc. Merită de menționat faptul gestionării corecte a timpului de lucru, pe alocuri jertfim cu obiectivele cercetării doar pentru o lecție mai captivantă și invers. Cercetarea îmi menține mintea conectată la tot ce este nou și riguros în știința mondială, iar activitatea de profesor îmi oferă energia, entuziasmul și bucuria de a împărtăși. Cheia constă în gestionarea eficientă a timpului și în transferul direct de metodologie: rigoarea din laboratorul de cercetare devine disciplină de gândire la clasă, iar creativitatea elevilor mei devine adesea o sursă de inspirație pentru modul în care abordez problemele complexe.

– Aveți discipoli care s-au remarcat la diverse concursuri?



– Da, am bucuria de a avea elevi care au obținut rezultate frumoase la concursuri de fizică aplicată și expoziții de inovație/STEM. La Liceul Teoretic Republican „Aristotel”, dar și la Gimnaziul din Ulmu, lucrul cu elevii capabili de performanță se axează pe mentorat individualizat și învățare bazată pe cercetare (*research-based learning*). Încerc să le depășesc statutul de simpli învățăcei și să-i tratez ca pe mici cercetători. Îi implic în proiecte experimentale, îi învăț cum să formuleze ipoteze, cum să analizeze datele și cum să-și prezinte argumentat rezultatele. Prin inițiative precum *DigiEduHack*, *Moldsef*, *Startup Moldova* sau parteneriatele educaționale STEAM, le ofer contextul de a experimenta dincolo de programa școlară standardizată.

– În familie, vă bucurați de susținere reciprocă având în vedere că educația este la ea acasă?

– Dincolo de orice distincție profesională, cea mai mare și mai frumoasă realizare din viața mea este familia: soția mea și fiica noastră, Smaranda. Ele îmi oferă echilibru, bucurie și motivația de a merge mai departe, iar fiecare reușită profesională capătă o valoare aparte atunci când o pot împărtăși cu ele. Soția mea este un pedagog prin excelență, cu competențe profesionale



onale remarcabile. Faptul că face parte din același mediu și înțelege foarte bine exigențele și provocările profesiei îmi face parcursul profesional mai ușor. Îmi oferă înțelegere,



idei și sugestii despre cum am putea face lucrurile mai bine, atât la clasă, cât și în activitatea noastră de zi cu zi. În familia noastră, educația face parte din viața cotidiană. Discutăm despre experiențele de la clasă, elevi, metode și soluții, păstrând în același timp un echilibru sănătos, astfel încât responsabilitățile profesionale să nu ocupe tot spațiul vieții de familie. Avem nevoie de timp pentru noi, de momente simple și de bucuria de a fi împreună cu Smaranda. Iar cea mai frumoasă lecție rămâne cea pe care o transmitem prin felul în care trăim și prin iubirea pe care o oferim familiei noastre.

logii, până la inteligență artificială și explorare spațială. Să caute mentori, să pună întrebări permanente, să nu se teamă de eșecurile experimentale – pentru că în cercetare, un rezultat negativ este tot o sursă de cunoaștere – și să creadă cu tărie că în Republica Moldova se poate face știință de nivel internațional.

Și le-aș spune tinerilor că statutul de profesor nu mai înseamnă de mult timp doar transmitere de informații de la catedră. Elevii de astăzi au acces la surse printr-un simplu click; ceea ce caută ei la un profesor este ghidajul, inspirația, autenticitatea și capacitatea de a face conexiuni cu realitatea. Le-aș spune să privească aceste concursuri ca pe niște experiențe de creștere profesională, nu doar ca pe o competiție pentru un premiu. Un asemenea parcurs te obligă să reflectezi asupra propriilor practici, să-ți descoperi punctele forte și să identifice aspectele pe care le poți îmbunătăți. Le-aș mai spune să nu încerce să imite un anumit model de profesor doar pentru că acesta pare de succes. Să-și construiască propriul stil, să muncească temeinic și să aibă încredere în valoarea experienței pe care o aduc.

– Cum îmbinați fizica cu actualitatea la clasă?

– A aduce fizica în prezent înseamnă să conectez fiecare temă din programă cu aplicațiile ei moderne și cu meseriile viitorului. La capitolul *Curentul electric* nu vorbim doar despre circuite simple, ci despre vehicule electrice, stocarea energiei și rețele inteligente. La *Optică* discutăm despre fibra optică, lasere medicale și senzori cuantici. Le arăt elevilor că fizica este fundamentul tuturor tehnologiilor disruptive – de la inginerie biomedicală la fotovoltaică și IT – și că stăpânirea principiilor fizice le va deschide uși către profesii care poate nici nu s-au inventat încă.

(Continuare în pag.4)

Tudor Țopa – patriarhul publicisticii basarabene la a suta carte

În acest anotimp ce ne amintește de un cunoscut roman – *Toamna patriarhului* de Gabriel Garcia Márquez – Tudor Țopa, un cunoscut veteran al publicisticii autohtone, și-a lansat ce-a de-a suta carte, *Fețe legendare fenomenale*. Sărbătoritul acestei toamne la 13 octombrie a împlinit venerabila vârstă de 94 de ani. Unii numără anii cu banii, alții cu cărțile scrise. Din câte cunoaștem, are și alte creații în lucru.

Cu activitatea publicistică a protagonistului eram cunoscut încă din anii de studenție la Facultatea de Jurnalistică de la Universitatea de Stat din Chișinău (azi USM), care ne era oferită drept model profesional. Aveam să-l cunosc pe viu peste ani, când activam la Radio Moldova în calitate de corespondent și redactor de emisiuni; în paralel colaboram în presa scrisă, implicit am inserat fotografii în Itinerarul documentar-publicistic ilustrat *Localitățile Republicii Moldova*, realizat de echipa Fundației Draghiștea din care făcea parte și Tudor Țopa, fiind unul din cei mai prolifici autori.

Pe protagonist aveam să-l cunosc mai îndeaproape în 2010, la lansarea volumului de povestiri documentare *Voievozii izbânzilor*. Atunci mi-a și scris primul autograf, un stimul și catalizator în activitatea mea cotidiană, având girul unui corifeu al publicisticii. Al doilea autograf mi-a fost acordat pe volumul 11 al *Localităților Republicii Moldova*, în care au fost incluse mai multe fotografii realizate de mine, inclusiv cea de pe prima pagină a volumului de la una din Cascadele Saharnei. De fapt, acest autograf a fost printre primele semnat de mai mulți autori, membri ai Fundației, putând fi catalogat drept unul colectiv. Iată și conținutul: „Lui A.V., prietenul nostru dintotdeauna, cu urări de microfon sensibil și generos. Sănătate și voie bună! Cu drag, noi – „Draghiștea”. 16.04.14”. Al trei-

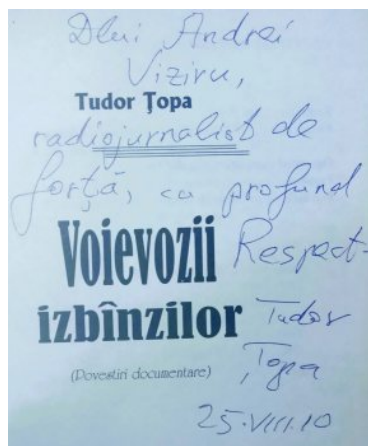


lea autograf de la domnia sa a fost scris cu cinci ani în urmă, pe prima pagină a volumului *Câșla codrenilor*: „Harnicului publicist A.V. cu tot respectul – Tudor Țopa, 2.12.21”.

Și acum să trecem la lansarea celui de-al sutălea volum semnat de acest prolific și talentat publicist. Evenimentul a avut loc la Biblioteca „B. P. Hasdeu” din Chișinău, cu un public numeros și select: academicieni, scriitori, publiciști, muzicieni, personalități de vază din republica noastră. Volumul cuprinde 33 de povestiri despre oameni concreți, fenomenali, care au lăsat pagini strălucitoare în istoria neamului și constituie adevărate modele de urmat pentru tinerele generații. Autorul este unul din semnatarii Declarației de Independență a Republicii Moldova – despre acest eveniment a vorbit și protoiereul Ioan Ciuntu, semnat și el al acestui istoric document. „Un preot al demnității naționale și al scrisului”, după cum l-a apreciat bunul său prieten Grigore Vieru. Iar în carte, în prefața eseului despre Ioan Ciuntu „Inaugurarea Primului Parlament”, Tudor Țopa scrie: „La 17 aprilie 1990, în capitala republicii noastre s-au adunat toți cei 371

de deputați, aleși în mod democratic, prin alternativă, la prima ședință a Primului Parlament moldav. Manifestarea a fost deschisă de savantul Ion Borșevici, decanul de vârstă, iar începutul de bun augur a fost binecuvântat de preotul-deputat din Hâncești, Ioan Ciuntu”.

Emotiv și călduros despre autorul cărții a vorbit și savantul Viorel Prisăcaru, protagonistul povestirii „Deputatul depune mandatul”, care în felul acesta a protestat în 2003 când exista pericolul federalizării Republicii Moldova. Iată ce scrie despre aceasta T. Țopa: „Și Viorel Prisăcaru nu s-a mai întors în Parlament. Dar nici Parlamentul n-a mai luat în dez-



bate problema federalizării. Buba aceasta se mai află însă și astăzi pe limba unor preținși politicieni”. Un cuvânt aparte la lansare a avut cineastul și fotograf P. Balan, despre care autorul menționează: „În 2016 maestrul a frapat publicul cu opera sa despre care revista Moldova scrie: „Volumul *Rugă pentru neam*, apărut recent la Editura Lumina, semnat de cineastul și maestrul fotograf Pavel Balan, se vrea un imn de slavă geniului creator al poporului său. Decenii în șir a studiat cetățile, mănăstirile, bisericile moldovenești, dar și odoarele de preț înstrăinate, rătăcite prin



subsoluri și biblioteci și muzee, a descoperit bucoavne, icoane, manuscrise și odăjdii episcopale, vestigii fără de preț ale trecutului glorios”.

Evenimentul a căpătat o conotație aparte și prin prezența eroul povestirii „Naiul fermecat”, despre care citim în carte: „La 21 februarie 2012, maestrul Vasile Iovu a fost declarat Cetățean de Onoare al municipiului Chișinău pentru contribuția la dezvoltarea culturii populare și promovarea naiului, instrumental nostru național. Pe 6 septembrie 2015, la propunerea Fundației „Nicoară” Botoșani, la Casa memorială George Enescu s-a desfășurat ceremonia de acordare a titlului de Cetățean de Onoare al comunei George Enescu, județul Botoșani, lui Vasile Iovu, primul naist profesionist din stânga Prutului, în semn de apreciere pentru întreaga activitate artistică și în mod deosebit pentru măiestra interpretare a rapsoadiilor enesciene”.

Am făcut referință până acum doar la câțiva protagoniști ai cărții, contemporani cu noi, care au participat la lansare. În carte sunt și alte pagini inedite cu personalități trecute în eternitate, poate mai puțin cunoscute chiar la ei acasă, cum ar fi Alexandru Marinescu, declarat dușmanul numărul unu a lui Hitler (povestirea „Atacul de sub apă”) ori „Frații aviatori” (Gheorghe și Iulius Nagacevschi). În viața sa lungă și prodigioasă, Țopa a publicat în presa națională circa 2200 de reportaje,

eseuri, articole de investigație, foiletoane, notițe de călătorie, povestiri documentare. Amintim că domnia sa în serialul enciclopedic „Localitățile Republicii Moldova” a prezentat apariția și evoluția în timp a peste 450 de așezări basarabene. În Arhiva Națională, el dispune de Fondul personal. O parte din cărțile semnate de dânsul le-a făcut donație Bibliotecii Științifice „Andrei Lupan” a USM, Bibliotecii Academiei Române din București, Bibliotecii Centrale Universitare „Mihai Eminescu” din Iași, Muzeului Național al Literaturii Române „Mihail Kogălniceanu”, Muzeului Național de Istorie, Bibliotecii Municipale B. P. Hasdeu”, Bibliotecii „Transilvania” din Chișinău, Arhivei Naționale a Republicii Moldova...

Consider că ar fi cazul să i se confere titlul de „Tezaur uman viu” pe lângă cel de Cetățean de Onoare al Municipiului Chișinău pe care îl merită pe deplin. La cei 94 de ani de viață trăită intens, harnicul publicist, membru de onoare al UZPR, filiala Chișinău, e în plină forță creatoare și își continuă cu fidelitate crezul său „Din cuvinte-mi este casa/ Și din vorbe bune – masa,/ Adunate în volume/ despre lume-pentru lume”. Îi dorim multă sănătate și-l așteptăm cu noi volume pentru a-și zidi în continuare nu doar o casă, ci o Catedrală din cuvinte și cărți inspirate din farmecul și realitatea vieții.

Andrei VIZIRU

INTERVIUL DE JOI

Dumitru RUSNAC: „Investiția în profesor înseamnă investiție în viitorul elevului”

(Continuare din pag. 3)

– Ați simțit vreodată amărăciunea provocată de eșecuri, de lucruri ce nu le-ați realizat poate?

– O dezamăgire pe care am simțit-o uneori este legată de faptul că un anumit stil de predare sau o abordare diferită a procesului educațional nu este întotdeauna acceptată. Mai mult decât atât,

există situații în care încercările de a aduce metode noi, de a stimula gândirea elevilor și de a face lecțiile mai apropiate de nevoile lor sunt privite cu rezerve sau chiar criticate. Este dificil să vezi că o inițiativă în care crezi și pe care o consideri benefică pentru elevi nu este înțeleasă sau apreciată. Cu toate acestea, am învățat că este important să rămân fidel principiilor mele profesionale, să fiu deschis dialogului și să-mi evaluez permanent metodele. Critica poate fi uneori descurajantă, dar poate deveni și o ocazie de reflecție și îmbunătățire, atât timp cât nu renunți la propriile aspirații și la dorința de a face lucrurile cât mai bine.

– Ce ați schimba în sistemul de învățământ și ce discipline le-ați plasa pe primul plan?



– Dacă aș avea puterea de a schimba ceva imediat, aș accelera tranziția de la un învățământ preponderent teoretic și enciclopedic către unul practic, bazat pe aplicabilitate, experiment și interdisciplinaritate. Pe primul plan aș pune disciplinele din sfera STEM (Științe, Tehnologie, Inginerie, Matematică, Arte), integrate transdisciplinar, alături de dezvoltarea gândirii critice și a competențelor digitale/media. De asemenea, este vitală dotarea laboratoarelor școlare din zonele rurale cu echipamente

moderne, astfel încât fiecare copil, indiferent de locul unde învață, să aibă șansa de a experimenta și de a se îndrăgosti de știință. Aș introduce obligatoriu lecțiile mixte elevi-părinți, cu scopul de a monitoriza reușita școlară și de a semăna o cultură educațională corectă – ca profesorul să fie stimat, nu considerat dușmanul celor pe care îi învață. Investiția în profesor înseamnă, în esență, investiție în viitorul elevului.

A intervievat
Elvira ȚAGANAȘ-PÂNTEA



Studenti din România și R. Moldova, reuniți prin Tabăra comună în cadrul CBOL: două săptămâni de învățare, colaborare și schimb intercultural

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău și Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați au organizat în perioadele 12-16 octombrie și 19-23 octombrie curent. Tabăra comună pentru studenți „Learning Across Borders: Digital Education, Collaboration and Innovation”, în cadrul proiectului transfrontalier „Online Cross-Border University Library for Equitable Access to High-Quality Educational Services” (CBOL – ROMD00388). Evenimentul s-a desfășurat în două etape, prima la Chișinău, iar cea de-a doua la Galați, reunind studenți și reprezentanți ai celor două universități partenere.

Tabăra a avut drept scop consolidarea cooperării academice transfrontaliere, dezvoltarea competențelor digitale și facilitarea schimbului de experiență între studenți din Republica Moldova și România. Pe parcursul celor două săptămâni, participanții au avut oportunitatea de a învăța împreună, de a descoperi noi perspective asupra educației digitale și de a construi relații dincolo de frontiere geografice.

Prima etapă a taberei a avut loc la UPSC, fiind inaugurată pe 12 octombrie în cadrul unei ceremonii oficiale organizate în sala EduHub a instituției. La deschiderea evenimentului au participat reprezentanți ai conducerii și ai echipelor de proiect din cele două universități partenere, luând cuvântul: Lucia Cepraga, conf. univ., dr., prorector al UPSC; Silviu Stanciu, prof. univ., dr. habil., director de proiect; Diana Antoci, prof. univ., dr. hab., coordonator de proiect. În mesajele adresate participanților s-au evidențiat, între altele, rezultatele proiectului CBOL și importanța cooperării transfrontaliere pentru dezvoltarea mediului educațional modern, accesibil și conectat.

Un accent deosebit a fost pus pe dimensiunea umană a colaborării academice, tabăra fiind concepută nu doar ca un spațiu de dezvoltare a competențelor, ci și ca o oportunitate de intercunoaștere, comunicare și apropiere între comunitățile universitare din cele două țări. Programul taberei a îmbinat activitățile educaționale cu cele de socializare și schimb intercultural, oferind participanților o experiență de învățare diversificată și interactivă.

În cadrul turului ghidat al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, studenții au vizitat Biblioteca Științifică și laboratoarele instituției, luând cunoștință de resursele, echipamentele și oportunitățile de învățare și cercetare oferite. Un moment deosebit al vizitei a fost explorarea Centrului Național de Inovații Digitale în Educație „Clasa Viitorului”, unde participanții au descoperit cum pot fi integrate tehnologiile moderne în procesul de predare, învățare și evaluare. De asemenea, tinerii s-au familiarizat cu soluții educaționale inovatoare, precum robotica, programarea, Internetul lucrurilor (IoT), utilizarea senzorilor, echipamentelor multimedia și tehnologiilor de fabricație digitală. Vizita le-a oferit o perspectivă practică asupra modului în care aceste instrumente transformă experiența de învățare, stimulând creativitatea, colaborarea și dezvoltarea competențelor digitale.

În cadrul sesiunilor educaționale „Inteligența artificială în învățare și cercetare” și „Putem avea încredere în ceea ce găsim online?”, studenții au abordat subiecte actuale și relevante pentru învățământul superior, cum ar fi utilizarea inteligenței artificiale în învățare și cercetare, accesibilitatea educației online, analiza critică a informațiilor din mediul digital și valorificarea resurselor educaționale electronice. Discuțiile și activitățile practice au încurajat participanții să reflecteze asupra oportunităților

și provocărilor asociate transformării digitale a educației, să exploreze modalități responsabile de utilizare a noilor tehnologii și să își dezvolte competențele necesare pentru studiu și cercetare. O atenție specială a fost acordată platformei CBOL, dezvoltată în cadrul proiectului, și oportunităților pe care aceasta le oferă studenților, cadrelor didactice și cercetătorilor din ambele universități. În cadrul sesiunii „CBOL în acțiune: Provocare de cercetare digitală”, participanții au avut posibilitatea să descopere importanța accesului echitabil la informație și rolul bibliotecilor digitale în susținerea unui proces educațional de calitate.

Pe lângă componenta academică, tabăra a inclus numeroase activități dedicate intercunoașterii și schimbului cultural. În cadrul etapei desfășurate la Chișinău, studenții au participat la activități de socializare, vizite de explorare a orașului și o excursie la Orheiul Vechi, unul dintre cele mai reprezentative obiective ale patrimoniului cultural și istoric al Republicii Moldova. Programul a inclus și o seară de film, care a oferit protagoniștilor un cadru infor-

mal de comunicare și apropiere. Aceste experiențe au completat activitățile educaționale, facilitând dialogul dintre studenți, descoperirea particularităților culturale și consolidarea relațiilor de prietenie. Cea de-a doua etapă a taberei, organizată în intervalul 19-23 octombrie la Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați, România, a continuat experiența de învățare și colaborare începută la Chișinău. Programul a debutat cu o ceremonie oficială de deschidere, organizată în Sala Senatului a instituției, urmată de un labora-



tor de socializare, menit să faciliteze interacțiunea și consolidarea relațiilor dintre participanți. Una dintre primele experiențe ale studenților a fost vizita la nava de cercetare REXDAN, care le-a oferit oportunitatea de a descoperi o componentă importantă a infrastructurii universitare de cercetare și de a se familiariza cu aplicațiile practice ale științei și tehnologiei. Activitățile educaționale au continuat cu un curs interactiv organizat în studioul TV al Universității, sub genericul „Facem televiziune”, în cadrul căruia participanții au avut posibilitatea să descopere aspecte ale producției media și ale comunicării audiovizuale.



Un alt moment important a fost vizita la Biblioteca Universității „Dunărea de Jos” din Galați, desfășurată sub genericul „Incursiune în Universul cunoașterii”. Activitatea a oferit participanților posibilitatea de a descoperi resursele și serviciile bibliotecii universitare, precum și rolul acesteia în susținerea procesului educațional și a cercetării științifice. Vizita a avut o relevanță deosebită în contextul proiectului CBOL, evidențiind importanța cooperării dintre bibli-

otecile universitare și accesului la resurse academice moderne.

Programul a inclus și activități dedicate explorării tehnologiei și creativității. În cadrul sesiunii „Imprimăm prietenia 3D”, organizată la Facultatea de Inginerie, studenții au descoperit aplicații ale tehnologiilor de imprimare tridimensională. Activitățile au continuat cu vizite la Atelierul „Paul Mironov”, în cadrul sesiunii „Ingineria la nivel de ARTA”, și la Facultatea de Automatică, Calculatoare, Inginerie Electrică și Electronică, unde participanții au explorat domeniul roboticii și tehnologiilor moderne. Aceste experiențe au oferit studenților oportunitatea de a descoperi sfere de studiu și cercetare diferite de propriile specializări, încurajând curiozitatea, creativitatea și deschiderea către abordări interdisciplinare.

Organizarea Taberei comune pentru studenți reprezintă o etapă importantă în implementarea proiectului CBOL, care urmărește facilitarea accesului echitabil la resurse educaționale și științifice de calitate prin dezvoltarea unei biblioteci universitare digitale transfrontaliere. Dincolo de infrastructura tehnologică și de resursele academice puse la dispoziția utilizatorilor, proiectul promovează cooperarea dintre instituțiile de învățământ superior și dezvoltarea unei comunități academice conectate, în care schimbul de cunoștințe și experiențe depășește granițele statale.

Cele două săptămâni petrecute împreună la Chișinău și Galați au demonstrat că educația transfrontalieră înseamnă mai mult decât acces la informație și instrumente digitale. Înseamnă întâlniri între oameni, dialog, colaborare și oportunitatea de a învăța unii de la alții. Prin această inițiativă, proiectul CBOL a oferit studenților nu doar posibilitatea de a-și dezvolta competențele digitale și academice, ci și experiențe comune care pot constitui baza unor viitoare colaborări și prietenii durabile. Tabăra „Learning Across Borders: Digital Education, Collaboration and Innovation” s-a soldat cu acumularea de cu noi cunoștințe, experiențe împărtășite și relații consolidate între studenții și reprezentanții celor două universități, reconfirmând importanța cooperării transfrontaliere în construirea unui spațiu educațional mai accesibil, inovator și deschis.

Rodica BALAN,
specialist comunicare
CBOL, UPSC



Importanța cântului și jocurilor muzicale pentru dezvoltarea armonioasă a copiilor

Seminar teoretico-practic la Grădinița din s. Cania, Cantemir



Grădinița Cania, Cantemir, a găzduit un seminar teoretico-practic raional cu tema „Cum contribuie cântul și jocurile muzicale la motricitatea fină și grosieră. Importanța percuției corporale și jocului muzical pentru dezvoltarea ritmului la copii?”. La activitate au participat 44 de cadre didactice din raionul Cantemir, interesate de aplicarea metodelor interactive în educația timpurie.

Subsemnata am fost responsabilă de organizarea seminarului, alături de Semina Avram, specialist superior în cadrul Direcției Generale Învățământ Cantemir, și de Lucia Haidarlî, directorul instituției. Programul a inclus o activitate demonstrativă, un moment cultural-artistic susținut

de copii, lucru în ateliere și evaluarea seminarului.

În cadrul activităților, participanții au explorat modalități prin care cântul, jocurile muzicale și percuția corporală contribuie la dezvoltarea coordonării mișcărilor, simțului ritmic, atenției și creativității copiilor. Totodată,



aceste metode stimulează cooperarea și implicarea activă în procesul de învățare.

Valoarea seminarului a constat în schimbul de experiență dintre cadrele didactice, prezentarea bunelor practici și identificarea unor metode care pot fi aplicate în activitățile zilnice din grădiniță. Astfel de întâlniri contribuie la dezvoltarea profesională a educatorilor muzicali și la îmbunătățirea calității educației timpurii, oferindu-le copiilor oportunități minunate de învățare prin muzică, joc și mișcare.

Lucia BOLOCAN,
profesor de muzică



Campionul mondial Maxim Caraion, o nouă stea pe firmamentul sportului moldovenesc

Sportul moldovenesc are o nouă stea cu care să se mândrească. Este vorba de Maxim Caraion, un tânăr care de curând a atins majoratul. El excelează într-o disciplină ce câștigă tot mai mulți adepți în țara noastră, dar și pe întregul mapamond – sărituri în înălțime pe role. El și-a adjudecat titlul suprem la această probă, învingând ștacheta instalată la înălțimea 170 de centimetri, în cadrul Jocurilor Mondiale (World Skate Games) desfășurate în luna octombrie curent la Asunción, Paraguay. Podiumul de premiere a fost completat de un reprezentant al Spaniei și, respectiv, al Ucrainei. La turneu au participat circa 10 mii de sportivi din peste 90 de țări, distincția de aur obținută de atletul nostru fiind deosebit de valoroasă și datorită faptului că aceste competiții se derulează aiudoma Jocurilor Olimpice, la un interval temporar de patru ani.

Însă aceste rezultate remarcabile nu au apărut din senin, fiind precedate de niște realizări la fel de impresionante. Astfel, compatriotul nostru în acest an s-a impus în premieră la o etapă a Cupei Mondiale (Inline Freestyle World Cup), care s-a derulat în perioada 30 iunie - 4 iulie la Milano, Italia, întrunind aproximativ 300 de sportivi din 26 de țări. Atunci el a devenit posesorul recordului mondial la proba



Free Jump, sărind peste ștacheta fixată la înălțimea de 173 de centimetri. În drumul său triumfal spre trofeul principal, el l-a devansat în stil magistral pe invincibilul până atunci Dame Fall, senegalezul care timp de 10 ani este considerat regele acestei discipline. În finală, discipolul școlii moldovenești al săriturilor pe role a mai întrecut doi sportivi, unul din Benin și altul din țara gazdă, Italia.

De remarcat că Turneul în cauză este recunoscut oficial de World Skate, forul internațional de conducere pentru skateboarding și sporturile pe role, din care face parte și Federația națională de profil. Aceasta din urmă este condusă de Gleb Zaițev, care este și antrenorul



lui Maxim Caraion. Reamintim că, în 2025, Maxim a obținut distincția de argint la aceeași competiție, fiind medaliat și la alte etape de Cupă Mondială. În același an, și-a adjudecat titlul suprem la Campionatul European de Role, ce a avut loc la Anagni, Italia. Atunci el a devenit, la vârsta de 17 ani, cel mai tânăr campion european în proba de sărituri în înălțime pe role.

În pofida acestor recorduri de vârstă, Maxim are o practică impunătoare în domeniu. A îmbrățișat sportul pe role încă de la patru ani, sub îndrumarea lui G. Zaițev. Iar acum este un veritabil profesionist – se antrenează cu abnegație de două ori pe zi: Un antrenament epuizant în sala de forță, dimineața, și altul seara, nu mai puțin solicitant, în vederea cizelării tehnicii săriturilor. Iar înălțimea impunătoare de peste 2 metri pe care o are atletul nostru este un atu important pentru evoluția lui fascinant de eficientă.

„Au fost zile în care nu făceam nicio pregătire fizică, ci lucram foarte mult la partea mentală. Însă facem și „modeling”, adică modelarea unor condiții similare cu cele de la viitorul turneu propriu-zis, parcurgând întregul traseu ce ne așteaptă la întreceri”, relatează tehnicianul Gleb Zaițev, care a fost primul atlet din țara noastră ce a acces în topul internațional la sportul pe role și ne-a reprezentat pentru prima dată republica la această disciplină în cadrul unui Campionat European.

Reamintim că, în 2024, Maxim Caraion a intrat în posesia a două medalii de aur în cadrul Cupei Mondiale la sporturile cu role, care a avut

loc în Cehia. El a excelat la probele de slalom viteză, categoria de vârstă Under-18, și sărituri în înălțime. La aceste competiții a participat și sora lui, Daria Caraion, clasându-se pe locul 5 la slalom viteză, o probă ce presupune trecerea la contratimp printre fișe de marcaj amplasate în sală pe o linie dreaptă.

„Activitățile pe role sunt îndeletniciri „reactive”, adică copiii învață să reacționeze rapid la provocările externe, cu o eficiență de aproximativ de 25% mai mare decât o persoană care nu face sport. Vom specifica că prin practicarea sporturilor pe role, extrem de dinamice, se dezvoltă nu doar mușchii picioarelor, ci și simțul echilibrului, precum și coordonarea mișcărilor. Iar cu o săptămână înainte de competiții interzicem ca discipolii noștri să utilizeze gadgeturile, pentru a a-i menține conectați la obiectivele competiționale și a evita lentoarea”, a menționat managerul G. Zaițev.

„Am început să mă antrenez intensiv pentru acest sezon încă din februarie. Anterior au fost doar câteva competiții de verificare. Îi mulțumesc antrenorului meu pentru răbdare și suport. Sunt foarte recunoscător și părinților mei, Vadim și Svetlana, pentru susținerea lor necondiționată”, a punctat Maxim Caraion.

Iulian BOGATU

Dincolo de manual: creativitate și tehnologie în educație

Generația Alpha este generația cu care noi, profesorii, lucrăm în prezent, o generație care ne oferă provocări, contradicții, dar și numeroase momente în care realizăm cât de mult a avansat tehnologia, cât de rapid a devenit accesul la informație și cât de extinsă este comunicarea la nivel global. A devenit o certitudine faptul că procesul instructiv-educativ nu mai poate fi susținut doar cu cartea și caietul și că metode noi de predare trebuie să își găsească locul în sala de clasă.

Din Generația Alpha fac parte, potrivit clasificării propuse de Mark McCrindle, copiii născuți începând cu anul 2010. Aceștia cresc într-o lume în care internetul, dispozitivele inteligente și comunicarea digitală fac parte din viața de zi cu zi. Activitățile lor, atât cele recreative, cât și școlare, sunt tot mai mult integrate cu mediul digital.

Copiii Alpha trec rapid de la o aplicație la alta, de la o platformă la alta, fiind obișnuiți cu informații prezentate într-un ritm alert. Expunerea frecventă la conținuturi scurte poate influența modul în care își gestionează atenția. Noi, profesorii lor, observăm la ei uneori lipsa răbdării de a citi cu atenție cerințele, de a rezolva sarcini complexe sau de a parcurge texte mai lungi.

Aici intervine dorința noastră, a profesorilor, de a veni în întâmpinarea elevilor și de a adapta metodele și tehnicile de predare la nevoile noilor generații. Avem la dispoziție resurse educaționale deschise (RED), platforme interactive și instrumente digitale care ne permit să personalizăm conținuturile și să transformăm lecțiile în experiențe de învățare atractive.

Cred că menirea noastră nu mai constă doar în a-i învăța pe copii să scrie și să citească, ci și în a le cultiva gândirea critică, autonomia și abilitățile necesare pentru un viitor în continuă schimbare. Provocarea este să îi învățăm să filtreze și să evalueze volumul uriaș de informații la care au acces, să gândească de sine stătător și să folosească tehnologia ca pe un instrument util, nu doar ca pe o simplă distracție.

Generația Alpha are un potențial creativ pe care îl putem valorifica prin activități în care elevii nu sunt doar consumatori de conținut digital, ci și creatori. Putem să îi încurajăm să realizeze povești, ilustrații, prezentări, jocuri sau materiale video, fără a neglija dezvoltarea abilităților sociale și emoționale.

În ultimii ani, instrumentele bazate pe inteligență artificială au evoluat într-un ritm impresionant. În opinia mea, putem și trebuie să explorăm aceste resurse în planificarea lecțiilor, proiectarea fișelor de lucru, crearea prezentărilor, jocurilor interactive și activităților de evaluare.



Cristina Alexandra CARP,
profesoară de limba
engleză, Liceul Universității
„Alexandru Ioan Cuza”,
Iasi, România

Consider că inteligența artificială nu poate înlocui profesorul și nici latura empatică și emoțională a actului educațional. În schimb, ne poate ajuta să economisim multe ore de muncă repetitivă și să adaptăm materialele la nivelul elevilor. Spre exemplu, pornind de la același text, putem crea trei fișe de lucru diferite, de la simplu la avansat, astfel încât fiecare elev să poată lucra în ritmul său. Pe lângă platformele cunoscute, precum Kahoot!, ChatGPT, Google Gemini, Wordwall sau Mentimeter, există și alte instrumente pe care le-am folosit în pregătirea lecțiilor sau în realizarea unor activități educaționale.

Blooket este o platformă de gamificare care permite crearea unor concursuri și jocuri interactive. Elevii răspund la întrebări, primesc feedback imediat și își pot verifica într-un mod atractiv cunoștințele. Pentru profesor, platforma oferă posibilitatea de a urmări rezultatele și de a identifica aspectele care necesită consolidare. Îl folosesc la orele de limbă engleză, dar îl recomand și pentru alte discipline.

Leonardo.Ai transformă ideile în imagini și ilustrații. Am experimentat această platformă pentru a crea personaje și materiale vizuale care pot însoți texte literare sau lecții de limbă engleză, limba română și istorie. Un personaj descris într-o poveste poate căpăta astfel o reprezentare vizuală, stimulând imaginația elevilor.

NotebookLM, instrument dezvoltat de Google, poate analiza documentele și materialele încărcate de utilizator. De

exemplu, pornind de la un manual sau de la un capitol mai complex, poate ajuta la identificarea ideilor principale, organizarea informațiilor și pregătirea unor ghiduri de studiu. Am utilizat NotebookLM pentru a analiza și sintetiza conținutul unui manual de istorie, organizat pe unități și subunități de învățare. Instrumentul m-a ajutat să identific ideile principale, conceptele-cheie și informațiile esențiale, realizând fișe de sinteză pentru fiecare unitate și subunitate. Astfel, am reușit să structurez mai eficient materialul și să îl valorific în proiectarea activităților didactice.

HeyGen permite realizarea unor materiale video cu personaje animate sau avatururi digitale. Am creat, cu ajutorul acestei platforme, un videoclip în limba engleză, pornind de la o poveste despre un șoricel. A fost o primă încercare, dar una care mi-a arătat potențialul acestor instrumente în activitățile educaționale. În același timp, asemenea materiale ne oferă

tamentul personajului și pedeapsa primită.

Această schiță reprezintă doar un exemplu de integrare a mai multor instrumente digitale într-o lecție. Profesorul este cel care selectează conținuturile, stabilește obiectivele și verifică materialele generate. Tehnologia poate aduce un plus de atractivitate, dar valoarea educațională a activității depinde de modul în care este folosită.

O asemenea abordare poate fi adaptată și la alte discipline. La istorie, de exemplu, elevii pot explora vizual un eveniment precum Revoluția Franceză, iar la limba română vor realiza portrete de personaje dintr-un roman sau materiale care să îi ajute să înțeleagă mai bine o operă literară.

Consider că profesorul creativ nu este neapărat cel care utilizează cele mai multe aplicații sau cele mai noi tehnologii; este profesorul care știe să aleagă instrumentele potrivite, să



ocazia să discutăm cu elevii despre conținutul generat artificial și despre diferența dintre informația reală și cea falsă.

Cum putem integra aceste instrumente într-o singură activitate de învățare? Un exemplu practic este poezia „Tălharul pedepsit” de Tudor Arghezi. NotebookLM identifică ideile principale, cuvintele-cheie și temele morale ale poeziei, precum lăcomia, solidaritatea și consecințele faptelor. Leonardo.Ai generează, pe baza descrierilor din text, imaginea șoricelului care încearcă să fure mierea. Gemini și HeyGen ajută la crearea unui scurt material video în care personajul își prezintă intențiile, pornind de la conținutul poeziei. Blooket oferă elevilor posibilitatea de a participa la un quiz despre mesajul poeziei, compor-

le adapteze la nevoile elevilor și să transforme o lecție obișnuită într-o experiență de învățare cu sens. Creativitatea dascălului presupune curiozitate, disponibilitatea de a experimenta, dorința de a învăța permanent și, mai ales, capacitatea de a păstra în centrul procesului educațional copilul, nu tehnologia.

Generația Alpha este acum în plină formare, iar viitorul acestor copii depinde, în mare măsură, de modul în care îi ghidăm astăzi. Nu putem și nici nu cred că ar trebui să îi îndepărtăm de tehnologie, dar avem datoria să le oferim harta necesară pentru a naviga în lumea pe care o moștenesc. Suntem pregătiți să creăm un mediu care să le dezvolte potențialul digital, protejându-le, în același timp, creativitatea și latura umană?



Filmul documentar, o resursă importantă pentru lecții

Filmele documentare pot oferi profesorilor noi modalități de a aborda subiectele studiate la clasă, pornind de la experiențe reale și situații concrete. Așa cum relatează platforma Edupedu.ro într-un material dedicat educației prin film, poveștile unor copii și adolescenți pot contribui la dezvoltarea empatiei, gândirii critice și capacității de a înțelege perspective diferite.

Dincolo de informațiile transmise, un documentar îi provoacă pe elevi să pună întrebări, să analizeze comportamente și să reflecteze asupra unor probleme ale societății. Valoarea educațională a filmului crește atunci când profesorul organizează discuții după vizionare, oferindu-le elevilor posibilitatea să-și exprime opiniile și să le susțină cu argumente.

Filmul documentar, o punte între discipline

Documentarele pot completa lecțiile de istorie, geografie, limba română sau educație civică, oferind

exemple concrete pentru noțiunile studiate. Problemele sociale și experiențele prezentate pe ecran pot fi analizate din mai multe perspective, iar elevii sunt încurajați să compare informații și să formuleze propriile concluzii.

Printre subiectele care pot fi abordate prin intermediul filmelor documentare se numără migrația, dizabilitatea, sănătatea mintală, protecția mediului și provocările adolescenței. Aceste teme creează contexte pentru discuții despre familie, diversitate, responsabilitate și implicarea în comunitate.

Un film despre migrație, de exemplu, poate ajuta elevii să înțeleagă experiențele copiilor nevoiți să-și părăsească locuințele, în timp ce un documentar despre sănătatea mintală va contribui la înlăturarea prejudecăților și la o mai bună înțelegere a dificultăților cu care se confruntă unii tineri. Subiectele legate de mediu pot deschide discuții despre responsabilitatea individuală și implicarea civică.



Discuțiile de după vizionare sunt esențiale

Vizionarea unui film nu garantează, de una singură, înțelegerea mesajului. Profesorul are rolul de a ghida analiza, de a formula întrebări și de a crea un cadru în care elevii pot discuta liber, fără teama de a avea opinii diferite. Prin debateri, aceștia își exersează comunicarea, învață să asculte argumentele colegilor și își dezvoltă capacitatea de a distinge între fapte și opinii. Tot

odată, analiza situațiilor prezentate îi ajută să recunoască stereotipurile, să examineze critic informațiile și să înțeleagă mai bine experiențele altor persoane.

O altă temă relevantă pentru activitatea didactică este dezinformarea. Pornind de la exemple concrete, profesorii pot discuta cu elevii despre modul în care sunt construite mesajele înșelătoare, despre verificarea surselor și importanța unei atitudini prudente față de informațiile întâlnite în mediul online.

De la povești reale la competențe pentru viață

Integrarea filmului documentar în activitatea didactică permite abordarea interdisciplinară a unor subiecte și apropiere conținuturile școlare de realitatea cotidiană. În loc să primească doar explicații, elevii au ocazia să observe situații, să analizeze decizii și să discute despre consecințele acestora.

Pentru profesori, alegerea unor filme potrivite vârstei școlarilor și obiectivelor lecției poate constitui un punct de plecare pentru activități de reflecție, dezbateri sau lucru în echipă. Important este ca vizionarea să fie însoțită de întrebări și sarcini care îi ajută pe elevi să prelucereze informația, nu doar să o recepteze.

Într-un mediu în care conținutul digital este consumat rapid, dezvoltarea capacității de a verifica informațiile, de a argumenta și de a înțelege perspective diferite reprezintă o componentă importantă a educației. Folosit cu un scop didactic clar, filmul documentar poate contribui la formarea unor tineri mai curioși, mai atenți la realitatea din jur și mai responsabili în raport cu ceilalți.

Cor. Upp.

150 de publicații științifice, expuse la CFCL de Săptămâna Internațională a Accesului Deschis



Expoziția de carte cu genericul „Publicații științifice ale profesorilor universitari – oportunitate valoroasă pentru cunoaștere” a fost inaugurată la 19 octombrie curent în Sala de lectură a Centrului de Formare Continuă și Leadership (CFCL) a UPSC. Evenimentul a fost organizat de Biblioteca Științifică a Universității, fiind dedicat Săptămânii Internaționale a Accesului Deschis ce se desfășoară în perioada 19-25 octombrie, cu tema globală „The Cost of Knowledge” („Costul cunoașterii”).

Expoziția reunește 150 de publicații științifice și didactice, care reflectă contribuțiile profesorilor universitari la dezvoltarea cercetării și a colecției Bibliotecii Științifice a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. Lucrările abordează subiecte din domeniile științelor educației și sociale, pedagogiei speciale, învățământului preșcolar și primar, oferind resurse relevante pentru activitatea didactică



și formarea profesională continuă.

La eveniment au participat 25 de formabili de la programele de perfecționare și de la Programul de calificare parțială destinat incluziunii educaționale a elevilor cu deficiențe de auz și comunicării în limbajul semnelor. Menționăm că programul de microcalificare este realizat de CFCL în cadrul proiectului GIZ „Comunități, Întreprinderi și Comune Puterice pentru Moldova”, în parteneriat cu Ministerul Educației și Cercetării.



Participanții au avut posibilitatea să descopere publicațiile profesorilor universitari și să identifice materiale utile pentru pregătirea și desfășurarea activităților didactice, elaborarea referatelor științifice și realizarea demersurilor educaționale. Prin accesul la resurse de specialitate, expoziția contribuie la dezvoltarea profesională a cadrelor didactice și la valorificarea rezultatelor cercetării în practica educațională.

Inițiativa evidențiază rolul Bibliotecii Științifice în facilitarea accesului la informație și apropierea resurselor științifice de nevoile cadrelor didactice, cercetătorilor și formabililor. Totodată, se creează oportunități de cunoaștere a activității autorilor universitari și de dezvoltare a colaborărilor în domeniul educației. Expoziția poate fi vizitată până la 25 octombrie a.c. la Sala de lectură a CFCL.

Elizaveta GLOBA,
bibliotecar principal,
Biblioteca Științifică a UPSC,
Sala de lectură CFCL

Cursele de alergare Rural Challenge 2026, rezervate copiilor din 7 localități

Peste 700 de copii din 7 localități ale Republicii Moldova vor participa la cursele de alergare organizate de Federația Sportului pentru Toți în cadrul programului Rural Challenge 2026. Inițiativa își propune să promoveze sportul și un stil de viață sănătos în rândul copiilor și tinerilor din mediul rural.

Fiecare participant va beneficia de un tricou și o medalie. Evenimentele sunt organizate direct în comunitățile rurale, pentru a facilita accesul copiilor la activități sportive și a-i încuraja să facă mișcare. Participarea la curse este gratuită, iar distanțele sunt adaptate vârstei copiilor, cu scopul de a-și dezvolta încrederea în propriile forțe și a descoperi spiritul de echipă.

Rural Challenge este un program sportiv și social din R. Moldova, destinat copiilor și tinerilor din mediul rural, care urmărește promovarea mișcării și accesul la sport în comunitățile locale.



Programul este organizat în parteneriat cu Ministerul Educației și Cercetării, cu suportul platformei pentru înregistrare online la alergări *Sporter.md* și al autorităților publice locale din comunitățile gazdă.

Înscrie-te la concursul internațional de desen pentru copii și tineri!



16 octombrie 2026

Ziua Mondială a Alimentației



Concurs de desen pentru copii și tineri (5-19 ani)

Un concurs internațional de desen destinat copiilor și tinerilor din Republica Moldova, cu vârste cuprinse între 5 și 19 ani, se va desfășura sub egida Organizației Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (FAO), cu ocazia Zilei Mondiale a Alimentației. Termenul limită pentru înscriere este 6 noiembrie curent, ora 13:00.

Tema concursului din acest an este „Inovează azi. Asigură hrana de mâine”, participanții fiind încurajați să ilustreze modul în care tehnologiile, ideile creative și inovațiile contribuie la producerea hranei, protejarea mediului și construirea unui viitor mai bun. Concursul este gratuit, lucrările selectate urmând să fie promovate pe platformele internaționale ale FAO.

Fiecare participant poate înscrie o singură lucrare, care trebuie încărcată online în format *jpeg*. Desenele realizate cu ajutorul inteligenței artificiale nu vor fi acceptate. Câștigătorii vor intra în posesia de cadouri-surpriză și certificate de recunoaștere. Regulamentul concursului și formularul de înscriere sunt disponibile în format electronic, pe pagina oficială a organizației: fao.org/world-food-day/contest

ANUNȚ

Primăria comunei Alexandrești, raionul Râșcani, anunță deschiderea procedurii de concurs pentru ocuparea funcției de director al Instituției de Educație Timpurie „Alexandrina”.

Dosarele de participare vor fi depuse la sediul Primăriei Alexandrești până la **14 noiembrie 2026, ora 16:30**.

Informații suplimentare despre concurs și conținutul dosarului pot fi obținute la numărul de telefon (0256) 55 2 38 sau prin intermediul adresei electronice primaria.alexandresti@gmail.com.

CONCURS

Primăria satului Singureni, Râșcani, anunță concurs pentru ocuparea funcției vacante de **director** al grădiniței-creșă „Fluturaș” din localitate.

Informațiile privind participarea la concurs sunt plasate pe pagina web a instituției: www.singureni.primarie.md

Telefoane de contact: 0256-71236; mob. 067645564.

ANUNȚ

Instituția Publică Școala Primară-Grădiniță „Ilie Fulga” din orașul Stăuceni, mun. Chișinău, strada Trandafirilor, 2 A, anunță concurs pentru ocuparea funcțiilor vacante:

- Director adjunct pentru activitate didactică (1,0 unitate)

- Director adjunct pentru educație (1,0 unitate)

Dosarul poate fi depus în anticamera instituției (tel.: 022-455-096) sau prin e-mail: iliefulga1@gmail.com

ANUNȚ

IP Liceul Teoretic din satul Gordinești, Edineț, anunță prelungirea concursului pentru ocuparea funcției de **director-adjunct pentru instruire**.

Acele vor fi depuse la secretariatul Liceului Gordinești. Data-limită de depunere a actelor – 30 octombrie 2026, ora 17.00. Persoana responsabilă de oferirea informațiilor suplimentare: Emilia Andoni, director interimar.

Telefon de contact: (0246)60 6 09.

Adresa electronică: licgordinestied@gmail.com

Univers Pedagogic pro

Chișinău, MD 2059, str. Doina, nr. 104, et. 2

E-mail: universs2@mail.ru, univers.pedagogic@gmail.com

Tipar: ÎSFEP „Tipografia Centrală”. Tiraj: 469 ex. Comanda nr. 3596.

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

REDACTOR-ȘEF ► Oxana Parașciuc

REDACTOR PRINCIPAL ► Iulian Bogatu

REPORTER ► Silvia Țurcan

CORECTOR ► Elvira Țăganaș-Pânte

MACHETATOR ► Iurie Babii

Redacția nu corespundează cu autorii, nu recenzează și nu restituie materialele necomandate. Preluarea articolelor și pozelor este posibilă doar cu acordul prealabil al redacției.

INDICE DE ABONARE LA:

„Poșta Moldovei” – PM21741

„Moldpresa Grup” SRL

Abonare online: <https://services.posta.md/abonarea2022#/publication/264>